

РЕЗЮМЕ

О.Ю.Кузнецова. Организация социального партнерства в школьных общинах США.

В статье освещены теоретические и практические аспекты социального партнерства школы и общественных организаций в вопросе решения актуальных проблем образования. Доказано, что сотрудничество общественных организаций с американской школой позволяет сформировать школу как открытую социальную систему посредством внедрения эффективных форм социального партнерства. Наиболее распространенные формы сотрудничества: социальный заказ, конкурс социальных проектов (муниципальный грант).

Ключевые слова: партнерство, социальное партнерство в сфере образования, социальная ответственность, школьная община, общественные организации, муниципальные гранты, социальный заказ, Национальная Ассоциация социальной работы.

SUMMARY

O.Kuznetsova.Organization of the social partnership of school communities with community organization USA.

The article is devoted to the analysis of the phenomenon of Social Partnership School with Community organization USA. The article deals with the theoretical and practical aspects of social partnership of schools and community organizations in concern to solving the actual education problems. The main forms and strategies relationships between school and community organizations are the social order and social project (the municipality grant).

Keywords: partnership, social partnership in education, social responsibility, school community, community organizations, social order, social project (municipality grant), National Association of Social Workers (NASW).

УДК 376.1:37.018:371.3

О. В. Листопад

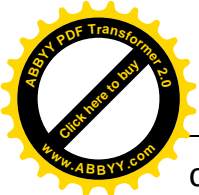
Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С.Макаренка

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

У статті на підставі аналізу існуючих концептуальних підходів до визначення сутності інклюзивної освіти зроблено спробу встановлення її ролі в інноваційному розвитку освіти; на основі аналізу зарубіжного досвіду подано характеристику основних механізмів реалізації завдань інклюзивної освіти; визначено тенденції розвитку інклюзивної освіти в сучасній Україні.

Ключові слова: інклюзивна освіта, інноваційний розвиток освіти, інклюзія, інтеграція, сегрегація, інклюзивна школа, інклюзивне навчання

Постановка проблеми. Сучасний етап інноваційного розвитку суспільства відзначається формуванням нового погляду на освіту й на місце людини в соціумі. Освіта набуває характеристик загальності, доступності, рівності. У межах міжнародного руху «Освіта для всіх» (Education For All (EFA)), ініційованого ЮНЕСКО, першочерговим завданням

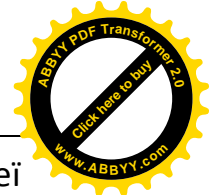
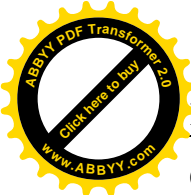
суспільного розвитку стає забезпечення кожного правом на задоволення освітніх потреб, отримання якісної базової освіти. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема задоволення освітніх потреб дітей і молоді з обмеженими можливостями, зокрема проблема інклюзивної освіти. Системне вивчення зарубіжного досвіду введення інклюзивної освіти у шкільну практику, виявлення й аналіз інноваційних механізмів освітньої інклюзії суттєво оптимізує трансформацію вітчизняної освітньої системи відповідно до потреб інноваційного розвитку.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема освітньої інклюзії розглядається в контексті ідей суспільного блага і соціальної рівності (П. Бурдьє), теорії систем (У. Бронфенбреннер), ідей «культури бідності» (О. Льюїс), структуризації школи (М.Рейнольдз), соціальної депривації (М. Браун. Н. Мендж). Теоретичні засади інклюзивної освіти подано у працях Д. Гарнера, А. Дайсона, М. Кінг-Сірса, П. Мітлера, Д. Леско, М. Уїлл. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти систематизовано у працях Д. Бішопа, Х. Вулі, М. Дарсі, М. Емітейдж, Р. Зіглера, Д. Камерон, Д. Кларка, Н. Клегга, Б. Крауфа, Д. Попойнта, Д. Річлера, М. Фореста, Д. Фрайзена, Р. Хайкі. Вивченням окресленої проблеми на пострадянському науковому просторі займаються В. Ардзінба, Т. Бут, С. Колосов, А. Колупаєва, І. Ломакова, М. Сварнік, В. Ткачук, О. Ярская-Смірнова та ін.

Проте характеристика інклюзії в контексті соціальних технологій інноваційного розвитку освіти потребує подальшого аналізу й конкретизації.

Мета статті – на підставі аналізу існуючих концептуальних підходів до визначення сутності інклюзивної освіти зробити спробу встановлення її ролі в інноваційному розвитку освіти; на підставі аналізу зарубіжного досвіду подати характеристику основних механізмів реалізації завдань інклюзивної освіти; визначити тенденції розвитку інклюзивної освіти в сучасній Україні.

Виклад основного матеріалу. Термін «інклюзія», уведений у науковий обіг М. Уїлл (США), позиціонується зі структурним реформуванням шкіл відповідно до потреб усіх без винятку дітей. Концептуальні основи освітньої інклюзії становлять теорія соціальної справедливості, прав людини, теорія соціальних систем щодо розвитку

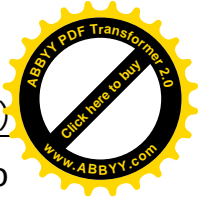
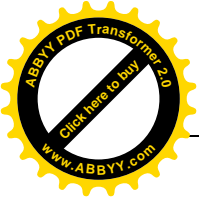

особистості, соціальний конструктивізм, структуралізм, ідеї інформаційного суспільства й соціальної критики, що покладені в основу соціальних технологій інноваційного розвитку освіти.

Так, у контексті ідей соціальної справедливості освіта розглядається як суспільне благо, що потребує надання всім рівних можливостей у доступі до цієї соціальної цінності. Можливість засобами освіти зайняти вагоме місце у суспільстві розглядається як засіб подолання соціальної нерівності. Проте освіта, що набуває форми класових конфліктів, в яких у межах протистояння соціальних груп відбувається нав'язування певних поглядів й уявлень, може посилювати соціальну нерівність і виступати проявом соціального насилля (П. Бурдьє).

Обмеженість доступу до освіти є характеристикою суспільств зі складною стратифікаційною структурою, призводить до соціальної нерівності і розглядається в контексті ідей соціальної депривації. Варіативність форм, пересічення факторів нерівного доступу до суспільних благ обумовлюють прояви «складної деривації» (М. Браун, Н. Менді). Наприклад, у контексті «культури бідності» аналізуються прояви успадкованої депривації. Така її форма призводить до відтворення аномальних цінностей, світоглядних орієнтирів у наступних поколіннях у межах родини, що, зрештою, результаті посилює маргіналізацію суспільства (О. Льюїс).

Висока якість людських ресурсів як ознака суспільства, що еволюціонує, передбачає високий рівень академічної підготовки, соціальний досвід, соціальну компетентність, здатність до соціальної адаптації, які є складовими функціональної грамотності населення (ЮНЕСКО). Основною умовою формування високої якості людських ресурсів є розширення доступу соціально нестабільних груп до суспільних благ й каналів соціалізації, насамперед до освіти. Такий підхід дозволяє регулювати динаміку розвитку соціально-професійної структури суспільства, запобігти подальшій їх маргіналізації і передбачає створення відповідних соціальних норм й інститутів, які реалізують принципи толерантності, інтеграції і партнерства. Окреслені завдання реалізуються в межах «позитивної дискримінації» через афірмативні дії, тобто через просування представників меншості за рахунок скорочення привілеїв мажоритарної групи (П. Романов, О. Ярская-Смирнова).

Одним із засобів подолання низького соціального й академічного рівня депривованих дітей і молоді є інклюзивна освіта, що є гнучкою індивідуалізованою системою навчання дітей з особливими потребами в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Мета інклюзивної освіти – розбудова інклюзивного суспільства, що дозволяє кожному, незалежно від віку й статі, етнічної належності, здібностей, наявності або відсутності особливостей у розвитку, ВІЧ-інфекції, брати участь у житті суспільства й робити свій внесок в його розвиток. У такому суспільстві особливості поважають й цінують, а з проявами дискримінації у політичному й повсякденному житті, діяльності суспільних інститутів й соціальних установ ведеться активна боротьба (П. Міттлер).

Динаміка розвитку інклюзивної освіти подана у табл. 1. Як бачимо, на кожному історичному етапі розвитку освіти для дітей з особливими потребами існувала відповідна освітня модель, ядром якої виступали провідні підходи до подолання освітніх проблем цієї категорії.

Таблиця 1

Історичні етапи розвитку освіти дітей з особливими потребами

Назва етапу	Хронологічні межі	Освітня модель
Сегрегаційний	початок XX ст. – 60–ті роки XX ст.	медична модель
Інтеграційний	середина. 60-х років – сер. 80-х років XX ст.	модель «нормалізації»
Інклюзивний	середина 80-х років XX ст. – поч. XXI ст.	модель «включення»

Медична модель (або модель «недолюдина», «погроза суспільству», «об'єкт жалю», «об'єкт вимушеної благодійності») забезпечувала освітні потреби дітей і молоді цієї категорії через створення спеціальних закритих установ. Фактична ізоляція в умовах цих установ і подальше виключення дітей цієї категорії з життя суспільства довела неспроможність даної моделі і, як наслідок, призвела до закриття спеціальних установ. Уперше повну відмову від медичної моделі було здійснено у Великій Британії та Італії. Ідея «нормалізації» (уперше використана у країнах Скандинавії, США, Канаді) як альтернатива медичній моделі передбачала формування «паттернів культурно-нормативного життя тих, хто був виключений з суспільства» засобами інтеграції (комбінованої, часткової, тимчасової, повної) або асиміляції через прийняття норм домінуючої культури й слідування їм у своїй поведінці. Основними недоліками моделі «нормалізації» визнано фізичну складову інтеграції через тиск на суспільство з метою формування

змін у ставленні до таких дітей, тиск на дитину з метою примусового стимулювання до навчання і розвитку. В основу моделі «включення» покладено ідею соціального прийняття через модифікацію стилю поведінки й ціннісних норм домінуючої групи у плюралізм звичаїв і поглядів з одночасним збереженням кожної автономної групи. Інклюзивна освіта, таким чином, розуміється як система, за якої учні з особливими потребами відвідують ті самі школи, що й звичайні учні; перебувають у класах з дітьми такого ж віку; реалізують індивідуальні, що відповідають їхнім потребам і можливостям освітні потреби; забезпечуються необхідною підтримкою і супроводом (М. Кінг-Сірс).

Як бачимо, інтеграція передбачає створення спеціальних умов для дітей з особливими потребами в межах системи без зміни самої системи, а інклюзія – реструктуризацію шкіл відповідно до потреб учнів. Інклюзивна освіта розглядається в контексті соціальних технологій інноваційного розвитку освіти і є одним із механізмів його прискорення.

Інклюзивна освіта реалізовується в контексті руху «Освіта для всіх», започаткованого ЮНЕСКО. Основні документи, що регулюють її поширення, подано у табл. 2.

Таблиця 2 [4]

Інклюзивна освіта: міжнародні нормативно-правові акти

Дата	Назва документа	Ключові положення
1948	Декларація ООН «Про права людини»	ст. 26. Кожна особа має право на освіту
1989	Конвенція ООН «Про права дитини»	ст. 28 Усі діти мають право на безкоштовну початкову освіту; ст. 29. Освіта має забезпечити можливості і потреби кожної дитини
1990	Міжнародна Декларація «Освіта для всіх»	ст. 3. Кожний має право на базову освіту й реалізацію особистих освітніх потреб відповідно до рівня можливостей
1993	«Стандартні правила по створенню рівних можливостей для людей з інвалідністю» (ООН)	ст. 6. Діти, молодь й дорослі особи з обмеженими можливостями мають рівні права щодо отримання початкової й середньої освіти відповідно до власних потреб; особи з обмеженими можливостями мають бути інтегрованими в освітню систему
1994	Саламанська декларація «Ракодавчі ініціативи у сфері	Інклюзивно орієнтована школа – найефективніший засіб подолання

	освіти осіб з обмеженими можливостями»	дискримінації в освіті, інструмент розбудови інклюзивного суспільства, надання освіти всім дітям
2000	Світовий освітній форум у Дакарі «Ініціативи з подолання маргіналізації суспільства»	Усі обдаровані, з маргінальних груп, з обмеженнями розумового і фізичного розвитку тощо) мають можливість реалізовувати свої потреби у базовій освіті
2000	«Цілі розвитку тисячоліття»	Усі діти мають право на початкову освіту
2001	«Освіта для всіх: Права осіб з обмеженими можливостями» (ООН)	Усі нації мають запроваджувати освітні реформи з метою врахування потреб дітей з обмеженими можливостями
2007	Конвенція ООН «Права осіб з обмеженими можливостями»	ст. 24. Упровадження інклюзивної освіти в межах формальної і неформальної освіти з метою забезпечення прав і свобод людини; задоволення освітніх потреб відповідно до особливостей розумового і фізичного розвитку; включення людей з обмеженими можливостями у суспільство, розвиток інклюзивних освітніх систем

Слід відзначити, що саме в межах Саламанської декларації вперше інклюзивну освіту визначено як реформаційні освітні зміни на підтримку особливостей й відмінностей кожного. Метою інклюзивної освіти визнано подолання соціальної сегрегації, проявами якої є визнання відмінностей статі, раси, культури, соціального класу, національності, релігійних уподобань, індивідуальних можливостей і здібностей. Проте такий підхід було звужено до розуміння інклюзивної освіти як процесу задоволення освітніх запитів осіб з особливими потребами (особливостями розумового і фізичного розвитку) у загальноосвітніх навчально-виховних закладах разом із звичайними дітьми в межах єдиної вікової групи. Інклюзивна освіта займає пріоритетні позиції в законодавстві Канади, Кіпру, Данії, Ісландії, Індії, Мальти, Нідерландів, Норвегії, ПАР, Іспанії, Швеції, Уганди, США, Великої Британії, проте в Україні робляться лише перші кроки щодо її широкого запровадження (табл. 3).

Аналіз законодавчо-правових засад розвитку інклюзивної освіти засвідчив, що міжнародна стратегія інклюзивної освіти спрямована на реалізацію права людини на освіту, розбудову інклюзивного суспільства,

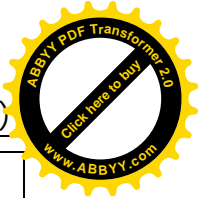
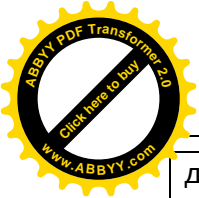
трансформацію освітніх систем й підтримку державних стратегій інклюзивної освіти, оновлення професійної підготовки вчителя, розробку механізмів інвестування інклюзивної освіти [6]. У межах реалізації окреслених завдань під егідою ЮНЕСКО і Європейської Агенції розвитку спеціальної освіти у 2009 р. розпочато пілотний проект «Інклюзивна освіта в дії» (Inclusive Education in Action (IEA)), спрямований на впровадження принципів «включення» в національні освітні стратегії. Програмні дії ЮНЕСКО полягають у розробці методологічних, організаційних, технологічних підходів переходу до інклюзивної освіти. Це передбачає формування цілісної концепції інклюзивної освіти, розробки міжнародної інклюзивної політики, системи управління і підтримки національних стратегій освітньої інклюзії, популяризацію ідей інклюзивної освіти [7].

Зауважимо, що сприяння і підтримка міжнародних організацій забезпечує поширення й ефективність інклюзивної освіти (наприклад, найрадикальніші зміни в освітній інклюзії відбуваються у бідніших країнах світу (Уганда, В'єтнам, Лесото, Лаос, Йорданія, Палестина, Марокко, Єгипет, Йемен), що знаходяться під патронажем ЮНЕСКО).

Таблиця 3

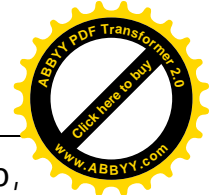
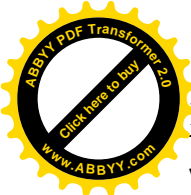
**Законодавча база з реалізації завдань інклюзивної освіти
США, Великої Британії, України**

Законодавча база окремих країн		
Велика Британія	США	Україна
Закон про освіту (1996): діти з особливими потребами повинні по змозі здобувати освіту у масовій школі; Закон «Про особливі потреби в освіті та інвалідність» (2001): діти з особливими освітніми потребами мають право навчатися в межах загального потоку, за умови бажання батьків і збереження інтересів інших дітей; Нова програма дій Департаменту освіти щодо задоволення освітніх потреб у навчанні (2003): надання доступу до освіти	Реабілітаційний Акт (1973): заборона дискримінації осіб з обмеженими можливостями, захист їхніх прав, у тому числі на освіту; Акт «Про освіту усіх дітей з обмеженнями» (1975): безкоштовна освіта для дітей-інвалідів; Зміни в законодавстві про надання освітніх послуг дітям з обмеженими можливостями (1986); Програма переходу підлітків з обмеженнями у доросле життя (1990): конкретизовано категорії дітей з обмеженими можливостями, розвиток інтегрованого навчання, право	пілотний проект Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» (2000): система навчання та надання освітніх й спеціальних послуг дітям з особливими потребами за місцем їх проживання; експериментальна програма в межах проекту «Соціальна адаптація, інтеграція дітей з особливими потребами до загальноосвітньої школи» (2001); Проект «Інклюзивна

дітям з обмеженими можливостями, підвищення стандартів навчання і викладання, посилення партнерства між дітьми, їхніми батьками або особами, які замінюють батьків	дітей з обмеженнями отримувати освітні послуги у всіх освітніх установах (крім релігійних); трансформація інтегрованої освіти в інклюзивну та її широке розповсюдження	освіта для дітей з особливими потребами в Україні» (2008); ратифікація Конвенції «Про права інвалідів» (2009); Концепція інклюзивної освіти (2010): забезпечення якісною освітою дітей з особливими потребами; «Про затвердження плану заходів щодо запровадження інклюзивного й інтегрованого навчання в загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року»(2010); громадські обговорення «Порядку організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах» (2011)
--	--	---

Спробуємо пояснити, у чому полягає специфіка реструктуризації школи засобами освітньої інклюзії. Оскільки розвиток особистості відбувається через розширення і зміну соціальних контактів, то соціальні контакти слід розвивати (за межами спеціальних установ), а не контролювати (в їх межах) (У. Бронфенбреннер). Лише в умовах освітньої установи, через участь у груповій діяльності й оволодіння правилами групи особистість може набути соціальний досвід (Брім). Освітнім потребам кожної дитини відповідають специфічні моделі (континууми) для конструювання послуг, які задовольняють ці потреби. Вони ранжируються від освіти в умовах лікарні, спецшкіл, спецкласів до звичайних класів масової школи (І. Дейно, М. Рейнольдз). Інклюзивна освіта найбільш повно відповідає континууму сервісів, оскільки всі діти є включеними у соціальну й навчальну діяльність школи за місцем проживання; у межах школи створюється система, здатна задовольнити потреби кожного; усі діти в

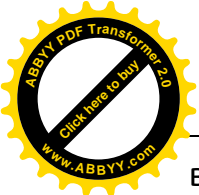
умовах масової школи забезпечуються необхідною підтримкою, спрямованою на створення умов для самореалізації, безпеки, активної діяльності в колективі; соціальні контакти розвиваються, а не обмежуються. За таких позицій інклюзія («включення») дітей з обмеженими можливостями підвищує ефективність масової школи й одночасно зменшує кількість дітей у спеціальних класах або у спеціальних освітніх установах.

Як бачимо, інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, що відповідає потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізіологічного розвитку. Структурними елементами інклюзивного освітнього середовища є інклюзивні класи, інклюзивні школи, в яких здійснюється інклюзивне навчання.

Інклюзивне навчання слід розуміти як комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими потребами шляхом їх навчання у загальноосвітніх закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей [2]. Слід зазначити, що серед пріоритетних завдань інклюзивного навчання є розробка та запровадження інклюзивних освітніх технологій у контексті формування інклюзивного підходу й моделей надання спеціальних освітніх послуг дітям з особливими потребами, у тому числі з інвалідністю.

У цьому контексті постає необхідність розробки особистісно орієнтованих індивідуальних планів і програм; методичних рекомендацій щодо належної організації інклюзивного навчання і комплексної реабілітації, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у межах освітньої інклюзії, забезпечення навчальних закладів необхідною матеріально-дидактичною базою, що дозволяє здійснювати інклюзивне навчання.

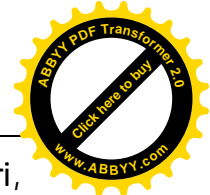
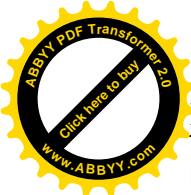
Звернемося до зарубіжного досвіду, вивчення і систематизація якого дозволяє оптимізувати процес запровадження інклюзивної освіти в нашій країні. Так, індивідуальні плани, які містять інформацію про індивідуальні особливості і потреби дитини, освітні завдання на навчальний рік, оцінку результатів навчання, відповідальність за реалізацію поставлених завдань, у Канаді є офіційним документом, що замінює базовий навчальний план і навчальні програми [1]. Серед інклюзивних методів, представлених у досвіді зарубіжної школи широко представлена гра (гра, спрямована на

встановлення зв'язків у соціумі; рольова гра «вчитель – учень»; «антецедент», стратегії самоуправління). На докладне вивчення заслуговують технології інклюзивного навчання (технологія «включення усіх», комунікативні технології, технології «особистого включення», «використання допоміжних цілей», отримання індивідуальної допомоги, технологія «працюємо разом» та ін.) [8]. Слід зазначити, що інноваційні підходи до реалізації завдань інклюзивного навчання у зарубіжній освітній практиці, викладені у формі методичних рекомендацій для вчителів, є доступними широкому загалу і суттєво прискорюють процес освітньої інклюзії [8]. Така популяризація ідей інклюзивного навчання обумовлює поширення у зарубіжній практиці інклюзивних шкіл і класів, активізує громадський рух за освітню інклюзію, що в комплексі сприяє розбудові інклюзивного суспільства.

На жаль, в Україні процес розбудови інклюзивної освіти є уповільненим. Статистичні дані свідчать про те, що проектом «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» у 2010 р. було охоплено 80 дітей із 170 тис. загальної кількості. У проекті взяли участь Сімферопольський навчально-виховний комплекс Школа-ліцей № 33 та загальноосвітня школа № 95 м. Львова, які згодом стануть інклюзивними. У той самий час переважна кількість шкіл у розвинених країнах світу є інклюзивними, за умов наявності національної стратегії розвитку інклюзивної освіти проекти з освітнього включення запроваджуються на місцевому й локальному рівнях (Класи Кентуккі: Ласкаво просимо кожного, Інклюзивна мережа Флориди, інклюзивні форуми у Новій Шотландії, Альберті, Онтаріо тощо), відбувається активізація громадського руху за розбудову інклюзивного суспільства (Асоціація за освіту молоді (США), Асоціація батьків дітей з обмеженими можливостями (США), Асоціація вчителів шкіл включення (США), створюються нові типи освітніх установ (школи руху, школи гри) тощо). Такі дії не лише посилюють ідеї рівності в освіті, а й сприяють її подальшому розвитку через розробку і запровадження інноваційних підходів.

Висновки. Розбудова системи інклюзивної освіти в Україні потребує подолання соціальних, організаційних, адаптивних перешкод через формування державної стратегії інклюзивної освіти, розробки фінансових механізмів її утримання, оновлення системи професійної підготовки вчителя,

підвищення рівня спеціальної педагогічної освіти батьків і громадськості, розробку методичних прийомів і технологій освітньої інклюзії, адаптацію шкільних приміщень відповідно до потреб дітей з обмеженими можливостями. Межі статті не вичерпують окресленої проблеми. Напрямом подальших наукових пошуків убачаємо аналіз організаційних та адаптивних чинників розвитку зарубіжної інклюзивної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

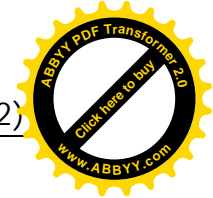
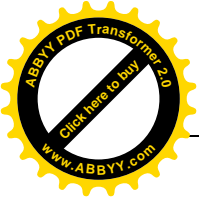
1. Зиглер Р. Международный опыт инклюзии. [Электронный ресурс] / Р. Зиглер. – Режим доступа : <http://www.Mgppu.ru/IPPIO/ZiglerLech.php>
2. Концепція розвитку інклюзивної освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inclusion.vzaimodeystvie.ru>
3. Романов П. Политика инвалидности: социальное гражданство инвалидов в современной России. [Электронный ресурс] / П. Романов, Е. Ярская-Смирнова. – Режим доступа : <http://www.isras.ru>.
4. Clarke D. (2009) EFA FTI Equity and Inclusion tool: Report on the Piloting Process. [Электронный ресурс] / D. Clarke. – Режим доступа: <http://www.educationfasttrack.org/media/library>
5. Dyson A. Inclusion and inclusos: theories and discourse in inclusive education / A. Dyson // Harry Daniels Philip Garner (Eds). Inclusive education. Supporting inclusion in education systems. – London : Sterling, Kogan Page, 1999. – P. 36–53.
6. Education for All Fast Track Initiative (EFA FTI) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portal.unesco.org/education/en/ev.phpIRD_ID.
7. Overcoming Exclusion through Inclusive Approaches in education. A Challenge & a Vision. Conceptual Paper/ Section for early Childhood and Inclusive Education Basic Education Division. 2003 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.unesco.org/education/inclusive>.
8. Understanding and Responding to Children's Needs in Inclusive Classrooms. A Guide for Teachers (2001). [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.unesco.org/education/educprog/sne>

РЕЗЮМЕ

Е. В. Листопад. Инклюзивное образование в контексте инновационного развития.

В статье на основе анализа существующих концептуальных подходов относительно определения сущности инклюзивного образования сделана попытка установления его роли в инновационном развитии образования; на основе анализа зарубежного опыта охарактеризованы основные механизмы реализации задач инклюзивного образования; определены тенденции развития инклюзивного образования в современной Украине.

Ключевые слова: инклюзивное образование, инновационное развитие образования, инклюзия, интеграция, сегрегация, инклюзивная школа, инклюзивное обучение.

SUMMARY

O. Listopad. Inclusive education in the innovative development's idea.

On the basis of the actual inclusive theory's analysis the inclusive education's role in the innovative educate development, technologies of inclusive education's experience, tendencies of inclusive education's progress in Ukraine are discussed at this article.

Key words: inclusive education, innovative educate development, inclusion, integration, segregation, inclusive school, inclusive learning.

УДК 37.014.3(410)

О. І. Огієнко

Інститут педагогічної освіти і
освіти дорослих НАПН України

ШКІЛЬНА ОСВІТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

У статті на підставі ретроспективного аналізу становлення та розвитку системи шкільної освіти Великої Британії визначено сутність, провідні шляхи і тенденції її реформування, адже саме ця країна провела низку радикальних реформ, які були спрямовані на підвищення якості шкільної освіти.

Ключові слова: *шкільна освіта, освіта впродовж життя, якість освіти, реформа, тенденція, глобалізація, неперервність, ретроспективний аналіз.*

Постановка проблеми. Сучасна середня школа України потребує змін, що зумовлено соціокультурними факторами, а саме: інформатизацією життя суспільства, становленням відкритого суспільства, розбудовою демократичного громадянського суспільства, становленням нового культурного типу особистості, характеристиками якого є активність, самостійність та відповідальність, здатність ухвалювати рішення та оцінювати моральне значення дій та вибору; неперервністю освіти впродовж життя, що передбачає готовність людини до навчання та перенавчання. Водночас освітня ситуація характеризується наявністю певних суперечностей: між посиленням глобалізації та прагненням зберегти традиційне та особливе у національній освітній системі; між прагненням підвищити якість освіти та реальними результатами.

У пошуку шляхів розв'язання цих суперечностей може стати в нагоді зарубіжний досвід реформування шкільної освітньої системи у розвинених зарубіжних країнах, зокрема Великої Британії. Саме ця країна наприкінці ХХ століття провела низку радикальних реформ, які були спрямовані на підвищення якості шкільної освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз педагогічної літератури свідчить про те, що освітня система Великої Британії активно